

การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพ
แผนวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ
สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์*

THE DEVELOPMENT OF A GUIDELINE FOR PARTICIPATION IN
OCCUPATION TRAINING IN MECHANICS DEPARTMENT BETWEEN
COLLEGES AND ESTABLISHMENTS UNDER
KALASIN VOCATIONAL EDUCATION

ไมตรี ภูหัดการ

Maitree Phuhadkarn

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

Suwat Julsuwan

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

E-mail: maitree1621@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วม 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วม ในการฝึกอาชีพ แผนวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 392 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ผลการวิจัยพบว่า: 1) สภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.62) และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55) โดยมีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ตามลำดับ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา 2) แนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

* Received 29 March 2020; Revised 14 April 2020; Accepted 29 April 2020

($\bar{X}$ = 4.14) และมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) ประเด็นสำคัญของแนวทางการพัฒนา คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนนักศึกษาออกไปฝึกอาชีพ การร่วมกันออกระเบียบในการปฏิบัติตนในช่วงฝึกอาชีพ การร่วมกันกำหนดองค์ประกอบในการประเมินผลการฝึกอาชีพ การร่วมกันประเมินจากพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การนิเทศการฝึกอาชีพร่วมกัน การรับรู้และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาร่วมกัน การร่วมกันออกแบบการวัดประเมินผลการฝึกอาชีพ และการปลูกจิตสำนึกในการรักษาชื่อเสียง ภาพลักษณ์ ของสถาบันในการฝึกอาชีพ

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การมีส่วนร่วม, การฝึกอาชีพ, สถานศึกษา, สถานประกอบการ

Abstract

This study aimed 1) to investigate the current situations, desired situations and needs of participation 2) to develop guidelines for participation of occupation training in mechanics department between colleges and establishments under Kalasin vocational Education. The Population 392 were sample of investigating related to the current situations, desired situations and needs of participation was 118 consisted of college administrators. The instruments used in the study consisted of 5 rating scales questionnaire, structured interview and the suitability and possibility evaluation form.

The results revealed that: 1) All aspects of the current situations of participation for occupation training in mechanics department between colleges and establishments under Kalasin vocational Education were shown in more level ($\bar{X}$ = 3.62) and all aspects of the desired situations were ranged in the most level ($\bar{X}$ = 4.55). The index of needs revealed as follows; the participation of evaluation, decision making participation, planning participation and problems awareness participation. 2) The guidelines for occupation training in mechanics department between colleges and establishments pointed that the stability was in the most level ($\bar{X}$ = 4.14) and the possibility was also in the most level ($\bar{X}$ = 4.59). The vital issues of guideline development were shown as follows; invitation the speaker to give a special training to students before internship, the participation of making rules in occupation training, the participation of making evaluation details of occupation training, the participation of ethics and moral evaluation, the participation of curriculum compiling, the participation of

occupation training supervision, the participation of behavior problem awareness and dealing with the problems of students, the participation of evaluation and assessment and the participation of raising awareness of the image and prominent of the colleges and the establishments.

Keywords: The Development of A Guideline, Participation, Occupation Training, Colleges, Establishments.

บทนำ

การอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตและพัฒนากำลังคนในการเข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นส่วนใหญ่ทั้งในระดับแรงงานฝีมือ (Skilled Labor) และแรงงานกึ่งฝีมือ (Semi – Skilled Labor) ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกภาคปฏิบัติ ควบคู่กับการศึกษาภาคทฤษฎี ดังนั้นผู้เรียนในภาคการศึกษาระบบนี้จึงมีความรู้ และความเชี่ยวชาญทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเพื่อที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ การขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจให้มีการเติบโตอย่างเข้มแข็งและก้าวหน้าจำเป็นต้องพึ่งพาประชากรใน วัยแรงงาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากการเติบโตทางภาคเศรษฐกิจมากที่สุด (พัชรพลชัย วงศ์บุญสิน และคณะ, 2550) ทั้งนี้จะเห็นว่าการอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมบุคคลให้มีอาชีพในอนาคต และเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตนหรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่เห็นว่ามีดีกว่า (วิรัช กุญฑมาศ, 2528) ซึ่งสอดคล้องกับ อีริคสัน บุนยโสภณ ที่กล่าวว่า อาชีวศึกษาเป็นการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพหนึ่ง โดยจัดกระบวนการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในด้านอื่นๆให้สูงขึ้น ประกอบด้วย ด้านทักษะหรือความชำนาญ (Psychomotor Domain) ด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Domain) ด้านเจตคติ (Affective Domain) เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่ตนเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อีริคสัน บุนยโสภณ, 2536)

ดังนั้นจะเห็นว่าการที่จะพัฒนาแรงงานให้มีคุณภาพได้นั้น ต้องพัฒนาทักษะทางด้านความรู้ และความเชี่ยวชาญให้มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานไทยในอนาคต เนื่องจากผู้เรียนอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถในการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และในสถานการณ์ปัจจุบันกลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานน้อย และเมื่อผลิตผู้เรียนอาชีวศึกษาแล้ว บางส่วนไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่วนกลุ่มคนที่ทำงานในภาคแรงงาน เป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า ในปัจจุบันกระบวนการจัดการเรียนการสอน แผนกวิชาช่างยนต์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานประกอบการ ในการวางแผนร่วมกัน เพื่อผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งปัจจุบันมีการขยายฐานการผลิต และส่งออก ชิ้นส่วน ประเภทยานยนต์อย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมยานยนต์ ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ด้านแรงงานที่มีคุณภาพ สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศ และภายในภูมิภาคอาเซียน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ครูผู้สอนแผนกวิชาช่างยนต์ จำนวน 50 คน ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน จำนวน 6 คน ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 6 คน สถานประกอบการ จำนวน 300 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ครูผู้สอนแผนกวิชาช่างยนต์ จำนวน 15 คน ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน จำนวน 2 คน ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 2 คน สถานประกอบการ จำนวน 90 แห่ง โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30 จากจำนวนประชากรของแต่ละกลุ่ม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดรชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ซึ่งสูตรในการคำนวณมีดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน บุคลากรตำแหน่งผู้จัดการ หรือเจ้าของ หรือผู้แทนสถานประกอบการ จำนวน 4 คน 4 แห่ง รวมผู้ให้ข้อมูล 8 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์โดยการสรุปประเด็นการ และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ตอนที่ 2 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนทั้งหมด 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพ แผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	การมีส่วนร่วม					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.59	0.33	มาก	4.56	0.38	มากที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน	3.68	0.34	มาก	4.60	0.31	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ	3.66	0.31	มาก	4.57	0.34	มากที่สุด
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.55	0.34	มาก	4.52	0.53	มากที่สุด
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา	3.63	0.33	มาก	4.50	0.48	มาก
โดยรวม	3.62	0.25	มาก	4.55	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน ($\bar{X} = 3.68$) ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา ($\bar{X} = 3.63$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.59$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$)

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน ($\bar{X} = 4.60$) ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.57$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.56$) ด้าน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.52$) และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา ($\bar{X} = 4.50$)

2. ผลการวิเคราะห์ การจัดลำดับความต้องการการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ รายด้าน

การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ ความต้องการ จำเป็น
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.59	4.56	0.270	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน	3.68	4.60	0.250	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ	3.66	4.57	0.249	4
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.55	4.52	0.273	1
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา	3.63	4.50	0.240	5

จากตารางที่ 2 พบว่า ลำดับความต้องการการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าด้านที่มีความต้องการมากที่สุดได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายข้อ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายข้อ

แนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.91	0.36	มาก	4.40	0.34	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน	3.64	0.49	มาก	4.45	0.48	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ	4.64	0.17	มากที่สุด	4.69	0.11	มากที่สุด
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.07	0.33	มาก	4.67	0.16	มากที่สุด
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา	4.33	0.30	มาก	4.74	0.27	มากที่สุด
รวม	4.14	0.20	มาก	4.59	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมพบว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) และมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการศึกษาที่พบว่าสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสถานศึกษามีการสร้างการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ อย่างเป็นระบบ มีการดำเนินงานร่วมกันในด้านการฝึกอาชีพของนักเรียนนักศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทำให้ทราบว่าสถานประกอบการและสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนมากกว่าในด้านอื่น ๆ ซึ่งใกล้เคียงกับ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ สถานศึกษาและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทำให้พบว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการเป็นอย่างมาก หลักการจัดการศึกษาได้มุ่งเน้นให้มีการศึกษาฝึกทักษะโดยครูเป็นผู้มีบทบาทในการฝึกในสถานศึกษาและให้นักเรียนนักศึกษาได้ฝึกเพิ่มเติมในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohrman, Susan

Albers & Wohlstetter, Priscilla ที่ได้ศึกษาบทบาทของครูฝึกการฝึกอบรมทวิภาคีในมาเลเซีย ที่พบหลักการสำคัญในการเรียนภาควิชาอุตสาหกรรมว่า ในภาคอุตสาหกรรมให้ความสำคัญการฝึก 70% ในสถานประกอบการ แล้วอีก 30% จะดำเนินการฝึกในสถาบันการฝึกอบรม ทำให้ทราบว่าทักษะที่สำคัญนั้นนักศึกษาจะได้รับมากในสถานประกอบการ (Mohrman, Susan Albers & Wohlstetter, Priscilla, 1994) เช่นเดียวกับที่ Prosser, C.A & C.R. Allen ได้เสนอแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติงานว่าการปฏิบัติงานจะได้ผลก็ต่อเมื่อนักศึกษาได้ฝึกงานจริงในโรงงาน ไม่ใช่การฝึกแบบฝึกหัด หรือลองผิดลองถูกในสถานศึกษาเท่านั้น (Prosser, C.A & C.R. Allen, 1925) นอกจากนี้พัฒนา ศรีชาติ ได้ศึกษาความต้องการของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกวิชาชีพที่พบว่าพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับทักษะของนักเรียนนักศึกษาฝึกอาชีพ เช่น การแสวงหาความรู้ใหม่การพัฒนาตนเองอยู่เสมอการมีความประพฤติที่ดีมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ซึ่งสถานศึกษา ที่จัดการเรียนการสอนวิชาช่างยนต์ ได้เน้นการฝึกอาชีพที่สถานประกอบการเป็นหลัก จึงเป็นผลให้การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก (พัฒนา ศรีชาติ, 2556)

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีสภาพที่พึงประสงค์มากกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้านคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากบุคลากรทางการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีความต้องการการมีส่วนร่วมระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา เพื่อร่วมในการฝึกอาชีพโดยได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ที่จะสามารถทำให้การฝึกอาชีพประสบผลสำเร็จ สถานศึกษาและสถานประกอบการเป็นผู้รับผลประโยชน์ร่วมกันจึงจำเป็นต้องมีการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติการไปด้วยกัน ดังที่ Cohen, John M. & Norman T. Uphoff ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติการร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผล อีกประการหนึ่งที่บุคลากรอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ให้ความสำคัญ ในการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการคือการมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาในการฝึกอาชีพ โดยเห็นว่าพฤติกรรมมีความสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ อันเป็นคุณลักษณะของนักเรียนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา (Cohen, John M. & Norman T. Uphoff, 1980) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารง มะเข็ง และคณะ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่พบว่าสถาน

ประกอบการมีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาโดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากในเรื่องของคุณธรรม และจริยธรรม ที่สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนนักศึกษาที่ต้องร่วมรับรู้ปัญหาและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบที่จะทำให้นักเรียนนักศึกษาฝึกอาชีพไม่สำเร็จ โดยบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม (อารง มะเซ็ง และคณะ, 2555) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ลำดวน ฟ่องเสียง ที่สนับสนุนว่าสถานประกอบการยังต้องการนักเรียนนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะในการปฏิบัติงานควบคู่กันไปด้วย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าสถานศึกษาและสถานประกอบการต้องการที่จะผลิตนักเรียนนักศึกษาที่มีคุณภาพ และการเป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีด้วย (ลำดวน ฟ่องเสียง, 2560)

จากการวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า ดัชนีความต้องการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีความต้องการมากที่สุดในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก สถานศึกษาและสถานประกอบการเห็นว่าการที่นักเรียนนักศึกษาเข้ามาฝึกอาชีพนั้น เป็นการฝึกตามหลักสูตรที่มีเงื่อนไขของเวลาที่ชัดเจน โดยที่ผ่านมามีส่วนมากไม่มีปัญหาในการฝึกอาชีพ บุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษาและผู้ประกอบการอาจมีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำเป็นต้องให้ข้อมูลร่วมกันในการตัดสินใจ ในการให้นักเรียนนักศึกษาแต่ละคนผ่านการฝึกอาชีพ เนื่องจากการที่นักเรียนนักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาและออกไปประกอบทักษะอาชีพในอนาคตจำเป็นต้องมีความรู้ทักษะวิชาการ และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จึงจะสามารถเป็นผู้ที่สมบูรณ์ ในการประกอบอาชีพได้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นการประเมินผล ตลอดไปจนถึงการนิเทศในการฝึกอาชีพจึงควรสร้างช่องทางให้ผู้ประกอบการและสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขวสา ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม ที่ทำการวิจัยพัฒนาระบบนิเทศออนไลน์นักเรียนนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่มองเห็นความสำคัญของการประชุมวางแผนนิเทศร่วมกัน อันเป็นรูปแบบของการประเมินผลการฝึกอาชีพนักศึกษาอีกทางหนึ่ง ข้อเสนอจากการวิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความต้องการมีส่วนร่วม ทั้ง 5 ด้าน มีค่าดัชนีเพื่อการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือแทบจะต้องการให้ความสำคัญในทุก ๆ ด้าน (สุขวสา ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม, 2561) ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดย เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) กล่าวว่าไว้ว่าการมีส่วนร่วมทำให้มีการคิดค้นแก้ปัญหาาร่วมกัน เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เกิดกระบวนการพัฒนาที่เอื้อต่อผู้รับผลประโยชน์ทุกฝ่าย (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2547) นอกจากนี้ ประทีป พรหมทอง ก็ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการว่า จำเป็นต้องมีการประสานงานเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของนักศึกษาเป็นหน้าที่ที่ต้องสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ ที่จะต้องให้นักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

(ประทีป พรหมทอง, 2534) การทดลองฝึกในสถานประกอบการจริงเช่นเดียวกับที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้มีนโยบายที่จะพัฒนาการอาชีวศึกษาที่เน้นให้สถานศึกษาหาทางร่วมมือกับวงจรธุรกิจอุตสาหกรรมและสถานประกอบการเอกชน เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษา ฝึกอาชีพ และสนองต่อความต้องการซึ่งกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535) และงานวิจัยของ Cecile Rizk, Jenny ที่ได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ว่าการเปิดโอกาสให้มีการสนทนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การนำประสบการณ์ของบุคคลต่าง ๆ ที่ร่วมให้ข้อคิดเห็นทำให้เกิดการรับรู้ที่หลากหลายจะเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนกระบวนการวางแผนการศึกษาได้เป็นอย่างดี ที่จะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จ (Cecile Rizk, Jenny, 2009)

จากผลการศึกษาที่พบว่าแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพ แผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมพบว่ามีเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจาก การจัดทำแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ที่สังเคราะห์ขึ้นนั้นได้ผ่านการสัมภาษณ์จากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งได้แก่วิทยาลัยการอาชีพกระนวน และการสัมภาษณ์สถานประกอบการซึ่งมีนักเรียนนักศึกษาหมื่นเวียนไปฝึกอาชีพเป็นประจำในจังหวัดกาฬสินธุ์ทำให้เกิดความชัดเจนในความต้องการของกลุ่มสถานประกอบการเหล่านั้น ที่สะท้อนจากประสบการณ์ที่เคยอยู่ร่วมกับนักเรียนนักศึกษามานาน ทำให้เห็นช่องทางแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน เป็นผลให้แนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพที่จัดทำขึ้นนี้มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากที่สุด นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอาชีพระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เป็นหลักการที่ดีซึ่งหากสถานศึกษาจะจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้มาให้นักเรียนนักศึกษาฝึกอาชีพเอง คงไม่มีงบประมาณและสถานที่มากพอที่จะดำเนินการได้เหมือนกับสถานประกอบการ ดังนั้นสถานประกอบการในแต่ละแห่งซึ่งมีวัตถุดิบและบุคลากรเป็นของตนเองอยู่แล้วและความพร้อมในเรื่องของ วัสดุอุปกรณ์วิชาช่างยนต์เป็นจำนวนมาก จึงเป็นโอกาสดีที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องให้ความสำคัญและสร้างการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพ สอดคล้องกับคำกล่าวของ กาญจน์ เรืองมนตรี และคณะ ที่กล่าวว่าการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น การแก้ปัญหาการตัดสินใจร่วมกันการรับผิดชอบในการบริหารและการปฏิบัติการนอกจากจะเป็นประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดแล้วยังเป็นการแบ่งเบาภาระในการบริหารงานด้วย (กาญจน์ เรืองมนตรี และคณะ, 2554) ดังนั้นประโยชน์ในการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ที่รับนักศึกษาไปฝึกอาชีพ จึงอยู่บนพื้นฐานของหลักการได้รับประโยชน์ร่วมกันนั่นเอง ในการศึกษาแนวทางครั้งนี้ ยังมีประเด็นหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการฝึกอาชีพของนักเรียนนักศึกษาที่สถานศึกษา

จะต้องปลูกฝังในเรื่องของการปฏิบัติตนและการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสถาบันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายความเสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบันที่ตนเองศึกษาอยู่ จึงเป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาและสถานประกอบการจะต้องรายงานข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาที่ไปฝึกอาชีพ ให้สถานศึกษาทราบเป็นระยะ เพื่อเป็นการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น โดยมีประเด็นที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ การเชิญวิทยากรจากสถานประกอบการมาอบรมความรู้ให้นักเรียนนักศึกษาก่อนไปฝึกอาชีพ การร่วมกันออกกฎระเบียบในการปฏิบัติตนในช่วงฝึกอาชีพ การร่วมกันกำหนดองค์ประกอบในการประเมินผลการฝึกอาชีพของนักเรียนนักศึกษา การร่วมกันประเมินจากพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม และความรอบคอบในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การออกแบบหลักสูตร และการนิเทศการฝึกอาชีพร่วมกัน การรับรู้และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาร่วมกัน การร่วมกันออกแบบการวัดประเมินผลการฝึกอาชีพของนักเรียนนักศึกษา และการปลูกจิตสำนึกในการรักษาชื่อเสียง ภาพลักษณ์ ของสถาบัน ในการฝึกอาชีพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ครู ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผู้ประกอบการสามารถนำแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ ไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้การออกแบบหลักสูตรการฝึกอาชีพจะต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เข้ามามีบทบาท ในการฝึกอาชีพสาขาวิชาช่างยนต์ และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอาชีพให้ทันสมัยตามสภาพปัจจุบันด้วย

2. ในการนำแนวทางการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพแผนกวิชาช่างยนต์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ไปใช้ ในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาแห่งอื่น ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นอีกครั้ง โดยอาจใช้องค์ประกอบและตัวชี้วัดทั้ง 5 ด้านจากงานวิจัยครั้งนี้ ไปศึกษา แต่ก็อาจได้ค่าดัชนีความต้องการในประเด็นสำคัญที่แตกต่างจากการศึกษาในครั้งนี้ได้ ทั้งนี้ความต้องการการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและสถานประกอบการแต่ละแห่งอาจแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายสาเหตุ จะทำให้ทราบแนวทางที่ต้องการนำมาแก้ไขได้ตรงกับความต้องการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาหรือประเมินความต้องการที่จำเป็น (Needs Assessment) ของนักเรียนนักศึกษาที่ไปฝึกอาชีพยังสถานประกอบการ เพื่อการพัฒนาการฝึกอาชีพ ในมุมมองความต้องการของนักเรียนนักศึกษาที่อาจจะแตกต่างกับสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อนำข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษามาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาการฝึกอาชีพ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานประกอบการในการฝึกอาชีพของนักเรียนนักศึกษา ที่ครอบคลุมการรับรู้ การสนใจ และทัศนคติ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาสถานประกอบการ ในการฝึกอาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพ้อยท์.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และคณะ. (2554). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)*. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- ธีรภูมิ บุญยโสภณ. (2536). *การบริหารอาชีพและเทคนิคศึกษาเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประทีป พรหมทอง. (2534). การใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรมในเขตการศึกษา 8. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรารัตน์ วงศ์บุญสิน และคณะ. (2550). *การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พัฒนา ศรีชาติ. (2556). ความต้องการของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกวิชาชีพกลุ่มเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. *วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 3(5), 46-52.
- ลำดวน ฟ่องเสียง. (2560). ผลการฝึกประสบการณ์และความต้องการของสถานประกอบการในการรับนักศึกษาจากสถาบันการอาชีวศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติงาน. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วิรัช กุญฑมาศ. (2528). *การศึกษารูปแบบและวิธีการจัดส่งนักศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรมออกไปฝึกงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมของสถาบันอาชีวศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). *การจัดการปฏิบัติงานให้นักศึกษามีความสามารถในการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอุตสาหกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุขวสา ภาภูตานนท์ ณ มหาสารคาม. (2561). *การพัฒนาระบบนิเทศฝึกงานออนไลน์นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). *การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารม มะแข็ง และคณะ. (2555). *คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมสาขาวิชาก่อสร้างตามความต้องการของสถานประกอบการในเขตจังหวัดนราธิวาส*. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 4(3), 54-66.
- Cecile, R.J. (2009). Participatory Program Planning in An Adult Literacy Organization Case Study of A Diversity Education Group. *Journal of Gynecologic Surgery*, 14(2), 95-99.
- Cohen, J. M. & Norman T. U. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York: Richard D. Irwin Inc.
- Mohrman, S. A. & Wohlstetter, P. (1994). *School - Based Management: Organizing for High Performance*. San Francisco: Jossey - Bass Publishers.
- Prosser, C.A & Allen, C.R.. (1925). *Vocational Education in a Democracy*. New York: Century.